

UNA POESIA DE JOSEP CARNER DEDICADA A UNA VIGATANA

per Manuel RUCABADO I VERDAGUER

DAVANT L'IMATGE D'UNA VIGATANA

Salut, o noble dòna catalana
de cella forta i el mirar suau!
Et veu com ell de greu i de galana
el sèc país del llunyedar tan blau!
Seràn els dies que ta sort debana,
passats a vora de qui en tú es complau,
com les feixes rients d'una quintana,
gloria diversa d'un casal en pau.
El goig t'espera que Jesús ampara.
Que et facin companyia, dòna clara,
un bes i un Pare-Nostre en ton camí.
La feina de tes mans és com dreuera;
és ta alegria com la ginestera
i el teu amor és mèl de romaní.

TWO.

«DAVANT L'IMATGE D'UNA VIGATANA», firmada per TWO, seudònim d'un dels mes alts poetes de Catalunya, Josep Carner, va aparèixer a la llum per primera vegada en la secció RIMS DE L'HORA, a «LA VEU DE CATALUNYA», el dia 28 de juliol de l'any 1914.

Aquesta poesia la recull el volum BELLA TERRA BELLA GENT, RIMS DE JOSEP CARNER, editat per Lluís Gili a Barcelona el 1918.

«DAVANT L'IMATGE D'UNA VIGATANA» també figura en les Obres Completes de Josep Carner, edició de Biblioteca Selecta, així com en l'ANTOLOGIA POÈTICA DE JOSEP CARNER, de Carles Riba¹. Curiosament, així com en BELLA TERRA BELLA GENT es publicà el text original, en canvi tant en les Obres Completes com en l'Antologia citada, els vuit últims versos, mantenint el mateix ritme i idèntica intenció, són diferents, com val la pena de constatar-ho.

---

1. *Antologia Poètica* de Josep Carner, a cura de Carles Riba. Biblioteca Selecta., Editorial Selecta, Barcelona 1974.

Salut, oh noble dona catalana
 de cella forta i el mirar suau.
 Et veu com eíl de greu i de galana
 el sec país del llunyedar tan blau.
 Seran els dies que ta sort debana
 passats a vora de qui en tu es complau,
 feixes iguals de la més viva ufana,
 goig i riquesa d'una llar en pau.
 Poc temeràs de la naixó dels dies
 ert desengany, confuses vagaries:
 tan transparent és viure com morir.
 Hi ha una Creu invisible que recera
 la teva amor, que és flor de ginestera,
 la teva fe, que és flor de romaní.

Em diuen que la vigatana senyora Mariàngels Pallàs precisament està treballant en la recuperació dels textos originals de les poesies de Josep Carner que presenten variants. Esperem veure publicat aquest tant interessant treball, encoratjant i felicitant ja des d'ara la seva autora.

Crec que pot tenir interès per als vigatans, per als amics de Vic, i per als admiradors de Josep Carner de descobrir la clau d'aquesta tan bella composició poètica. Qui era aquella vigatana, noble dona catalana, de cella forta i mirar suau?

Encara queda a Vic algú que la recorda. Era la Clara, més coneguda familiarment i amistosa per «la Claretà».

Clara Verdaguer i Puigdollers va néixer a Vic el dia 22 de novembre de l'any 1891, al primer pis del número 6 del carrer dels Corretgers, davant de l'hort dels Felipons. Com moltes noies del seu temps, va anar al col·legi de les Beates, i també com era corrent en la seva època va ésser filla de Maria de La Pietat. I, una colla d'anys, presidenta d'aquella Associació.

El seu pare, Josep Verdaguer i Callís, era mestre d'obres, més conegut com «en Josepet de can Mon de Torrents», ja que en Segimon Verdaguer i Prat era per a tothom en Mon de Torrents.²

Els Verdaguers, per segles i segles, procedien del mas Torrents de Tavèrnoles, primer com a propietaris i després com a masovers. Hi nasqué també el pare de Mn. Cinto, de qui els Verdaguer i Callís n'eren cosins germans.

La mare de Clara Verdaguer, Ramona Puigdollers i Castells, morí jove, de 35 anys, quan la Clara només en tenia cinc.³

2. Segimon Verdaguer i Prat «Mon de Torrents» (1819-1897), casat amb Teresa Callís Beneseit; oncle de Mossèn Cinto. El matrimoni Verdaguer i Callís tingué 17 fills. El Mon de Torrents fou capítost dels carlins. Heroi d'un salvament en una de les inundacions de Vic. En parla el seu nét Màrius Verdaguer en «Recuerdos Vicensés», AUSA núm. 50 (1964), pp. 149-156.

3. Germans de Clara Verdaguer i Puigdollers: Segimon, vigatà que es traslladà al Perú, on fundà família amb Teresa Soldevila, descendent de catalans. Dels seus tres fills, dos són periodistes a la ciutat d'Arequipa, Josep i Antoni Verdaguer: Antoni, casat amb Carne Panadès; i Maria de Ripoll, Directora de Maternologia que morí d'accident. Encarnació

«LA NOBLE DONA CATALANA, DE CELLA FORTA I MIRAR SUAU»
Clara Verdaguer i Puigdollers i Ramon Rucabado i Comerma,
Pati de la casa d'ella, al carrer dels Corretgers, 6.
Vic 1914

La Clara era, doncs, filla d'un cosí germà de Mn. Cinto, i neboda dels germans Magí, Narcís, i Josepa Verdaguer i Callís. Magí, catedràtic de Psicologia, Lògica, Llatí i Castellà, autor d'una colla de llibres de text i també literaris formava part de l'Esbart de la Font del Desmai.⁴ Narcís Verdaguer i Callís és ben conegut com a il·lustre advocat, polític, escriptor i poeta; la seva esposa —tia per tant de Clara Verdaguer—, Francesca Bonnemaïson, fundà i dirigí l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona. Josefa Verdaguer i Callís fou tota la vida «Sor Josefa», germana de la Caritat, destinada inicialment a Palma de Mallorca, fundà l'Hospital de Lluarca —Astúries— i fundà i dirigí durant molts anys l'Hospital Provincial de Lleida.⁵

Els Verdaguer i Callís eren també cosins germans dels Salarich, ja que també el Dr. Joaquim Salarich i Verdaguer, fill il·lustre de Vic, metge i escriptor insigne, descendia per part de la seva mare del *Torrents de Tavèrnoles*. No es pot passar per alt la gran tradició dels Salarich com a admirables i distingits metges, celebrats escriptors i inspirats poetes.

Res té d'estrany, doncs, que Clara Verdaguer, que nasqué i visqué en una família de lletraferits, es casés amb Ramon Rucabado i Comerma que ja des del 1909 era conegut col·laborador de «La Veu de Catalunya» i havia dirigit el setmanari «CATALUÑA» en llengua castellana per tal de divulgar el pensament català als pobles i als intel·lectuals de la resta d'Espanya. El Director de «CATALUÑA» en l'època de la poesia comentada era JOSEP CARNER.

Rucabado, amic de Josep Carner, mostrà a aquest la fotografia de la seva promesa —que és la mateixa que avui reproduïm— i l'escenari de la qual és el pati de la casa del carrer dels Corretgers. Carner, amic dels amics, a la vista de la fotografia i de l'entusiasme amb què sens dubte Rucabado parlava de «la Clara», va escriure «Devant l'imatge d'una vigatana» amb una neta al·lusió al nom de l'elegida, del seu amic

.....
 que el goig t'espera que Jesús ampara
 que et facin companyia, dona clara,
 .....

Verdaguer i Blanch, germana de pare, filla del segon matrimoni de Josep Verdaguer i Callís, morí a Barcelona.

4. Magí Verdaguer i Callís (1849-1925) catedràtic de Llatí a Mahó-Segòvia-Logroño-Tarragona-Barcelona; de Literatura Espanyola a Palma. Profund coneixedor de la llengua grega, té moltes obres escrites sobre morfologia de les llengües llatines, de preceptiva, traductor i comentarista d'Homer, etc., etc. Autor de «La Musa Vigatana», participà en les reunions de L'Esbart de la Font del Desmai. Pare dels escriptors Màrius Verdaguer, novel·lista i traductor de la *Montaña Mágica* de Tomas Mann i del *Gog de Papini*, entre moltes d'altres, i de Joaquim Verdaguer, «Don Xim», autor de *L'art de fumar en Pipa*, i de diverses altres obres molt divulgades, sobretot a Alemanya i Holanda.

5. Mn. Cinto dedicà a la seva cosina Josefa Verdaguer i Callís «A la B. Juliàna Abadessa» a Sor Josefa Verdaguer:

.....
 doncs sa vila més gentil
 Palma Florida
 té una monja en un convent
 que és ma cosina
 .....

poesia que, com queda escrit, va publicar «La Veu de Catalunya».

Ramon Rucabado i Clara Verdaguer es casaren el 12 de febrer a l'altar de la Mare de Déu de Montserrat, a la catedral de Barcelona. Fou padrí de la núvia el seu oncle, aleshores diputat a Corts, Narcís Verdaguer i Callís, i testimonis, l'alcalde de Vic Dn. Joaquim Prats, i el Dr. Josep Salarich.

El matrimoni Rucabado-Verdaguer tingué deu fills. Clara Verdaguer morí d'una trombosis fulminant l'any 1952; tindria ara 25 néts i 9 besnéts.

Dels 61 anys que visqué Clara Verdaguer, 24 els passà a Vic i 37 a Barcelona, però cal dir que la vigatana Clara, de pensament i de cor, visqué sempre a Vic. Tots els seus records, tradicions, històries i contes que explicava, les seves dites, tota la seva manera d'ésser i d'actuar, sempre varen estar inspirats per l'entorn familiar, cultural i social que havia viscut a Vic.

La Clara, fou clara de noms i de fets. Volia les coses clares. Com a norma de vida tractava «lo cert com a cert i lo dubtós com a dubtós». Refusava tot elogi —que tenia ben merescut— acceptant només que se li reconegués que el fet d'ésser mare de deu fills era prou eloqüent per si mateix.

Admirable i digníssima esposa, influí certament temperant, si així calia alguna vegada, la fagositat del conegut polemista que fou el seu espòs Ramon Rucabado.⁶

Clara Verdaguer no fou solament l'eix indiscutible de les respectives i molt extenses famílies Rucabado i Verdaguer,⁷ sinó que ho fou també d'un incomptable nombre de parents, més o menys llunyans, amics i coneguts que acudien a casa seva «per explicar-ho a la Clara» o per demanar-li consell. Sempre trobava temps per escoltar a totes «les visites», enmig de la seva feixuga tasca diària de tenir «a punt»

6. Ramon Rucabado i Comerma. Barcelona 1884-1966. Escriptor moralista catòlic. «La Veu de Catalunya», setmanari «CATALUÑA», «LA REVISTA» (1915-1936). Donà un sens fi de conferències sobre la moral cívica, els editors i la llibertat de l'art, etc. però la seva obra més remarcable és la que publicà al setmanari «CATALUNYA SOCIAL» des del 1921 a 1936, en la qual vessà el seu pensament social i cristià, contenint les campanyes i polèmiques que li crearen molts contradictors. Després de la guerra civil col·laborà en el «Diario de Barcelona» i en la revista «TEMPLO» de la Sagrada Família. Rucabado pronuncià el Discurs commemoratiu del Centenari d'En Balmes en el Saló de la Columna de l'Ajuntament de Vic el 9 de juliol del 1921 sota el títol «EN BALMES I EL PROBLEMA DE L'ASSOCIACIÓ OBRERA». Va ésser un amic de Vic. A la seva mort el Dr. Miquel S. Salarich i Torrents va escriure a «AUSONA» un article titulat «UN GRAN AMIC DE LA CIUTAT DE VIC QUE DESAPAREIX: RAMON RUCABADO.»

7. En l'obra d'Enric Jardí «1000 famílies catalanes de la Cultura» editorial Dopesa 1977, junt amb Mossèn Cinto Verdaguer, se citen de la família VERDAGUER (pàgs. 117-121):

Magí Verdaguer i Callís
 Màrius i Joaquim Verdaguer i Travesí
 Narcís Verdaguer i Callís
 Francesca Bonnemaison i Farriols
 Josep Verdaguer i Callís
 Clara Verdaguer i Puigdollers
 Ramon Rucabado i Comerma
 Joaquim Salarich i Verdaguer
 Josep Salarich i Giménez
 Miquel dels Sants Salarich i Torrents
 Joaquim Salarich i Torrents

tota la seva fillada, mercès a passar moltes nits en blanc, cosint inacabables coves de mitjons, planxant roba i atenant les mil coses que s'han de fer en una casa de tanta gent.

El seu enterrament fou una de les manifestacions privades més impressionants que s'han vist mai a Barcelona, per la gentada que hi participà. Les seves restes descansen amb les del seu espòs, a la tomba dels Verdaguer i Callís. El seu record i la seva memòria són ben presents encara en molta gent. Altres poetes, com López Picó, li dedicaren també composicions poètiques.

Va saludar-la bé en Josep Carner quan li dedicà el «SALUT, OH NOBLE DONA CATALANA!» Una i altra versió escauen bé a tan il·lustre vigatana. Vigatana de soca-rel que transferí a la seva nombrosa descendència els grans valors espirituals de la ciutat de Vic que ella conegué de l'època en què, embolcallat en el seu manteu, hi transitava el Dr. Torras i Bages i se sentia pels carrers l'eco de la veu del canonge Collell, ja que tant l'un com l'altre influïren en la sòlida formació cristiana i catalana de la Clara.

Si la ciutat de Vic ha tingut l'encert de dedicar columnes romanes als seus fills més il·lustres, amb tant o més motiu n'hauria de dedicar alguna a «la dona vigatana», no solament a la que va inspirar al poeta Josep Carner, sinó a totes les dones vigatanes que, com la Clara Verdaguer, han sigut soca i han sigut arrels profundes de famílies que porten Vic en el cor i en el seu esperit aquella Catalunya que honora la santa continuació que, com deia Prat de la Riba, fecunda les generacions i els pobles.

Salut, oh noble dona vigatana!